

Research

НАГРАДИ НА ЗНАМЕТО НА 15-ТИ ПЕХОТЕН ЛОМСКИ ПОЛК

Емилия КОЖУХАРОВА

Abstract. The 15th Infantry Lom Regiment was founded in 1889. It is included in the 6th Bdin Division until its disbandment in 1945. The combat flag of the regiment leads the brave Lom soldiers in five wars – Serbian-Bulgarian War (1885), Balkan Wars (1912-1913), World War I (1915-1918) and World War II (1941-1945). This article aims to present the nominations for military awards of the combat flag, as well as the already awarded decorations, enlisted in the service book of the flag. The details of saving and recapturing the combat flag during the capture of 15th Lom Regiment after the World War I, for which it was decorated, were described as well as the name of the recipients. The Award Decorations list of the flag is presented in full text as well as the motives for awarding the flag with military bravery order.

Keywords: 15th Infantry Lom Regiment, recapturing the flag, military award decorations, acts of heroism

---

15-ти пехотен Ломски полк е формиран в гр. Видин с указ № 11 от 1889 г. от 2-ра и 3-та дружини на 3-ти пехотен Бдински полк. 2-ра дружина е бившата 9-та пехотна Берковска дружина от земската войска; 3-та дружина е 12-та опълченска дружина, която води своето начало от 6-та

опълченска дружина, и която по-късно става 15-та пехотна Свищовска дружина от земската войска (Димитров, 1907). С издаването на първата заповед (приказ) от 13 март 1889 г., с което се обявява неговото сформирание, полкът започва самостоятелното си съществуване. Името си той получава от река Лом – в състава на полка са предимно войници от населените места по поречието на реката.

Полкът приема знамето на 9-та Берковска дружина. То е връчено на дружината с тържествена церемония на 30 август 1881 г. от главнокомандващия българската войска княз Александър I Батенберг (Панкова-Ганчева, 2003).

Бойното си кръщение знамето получава в Сръбско-Българската война. В състава на 3-ти Бдински полк (2-ра дружина), то участва в боевете при Туряковци, Мека црев, Три уши, Пирот, Гнилен.

С Княжески указ №51 от 1891 г. всички знамена, участвали във войната, са наградени с Възпоменателен медал. Той е сребърен, на червено-бяла лента. От едната страна на медала има надпис „Благодарното отечество на своите храбри синове - 1885г.“, ограден с венец от лаври и рози, преплетени с ленти с надписи Брезник, Гургулят, Драгоман, Сливница, Пирот, Цариброд и Видин. От другата страна е изобразен гербът, заобиколен с надпис „Александър I, Княз Български“. Такъв медал има и знамето на 9-та Берковска дружина (Димитров, 1907).

В Балканските войни бойното знаме участва във всички сражения, които води 15-ти пехотен Ломски полк. В първата Балканска война то води Ломци в боевете при Люлебургас, Тюрк-бей, Татаркьой, Умурча, Чаталджа, край селата Езедин, Ялос и Кули Бургас. В Междусъюзническата война знамето участва в боевете при с. Долна махала, вис. Хисар, западно от р. Вардар, езерото Дусердус, източно от Дойранското езеро, при селата Будинарци и Умляно, при вр. Беяз-тепе и вр. Руен, с. Панчарево и р. Кузлу дере.

След края на войната знамената на бойните части са представени за награди. Знамето на 15-ти Ломски полк е представено първоначално за отличаване с орден „За заслуга на военна лента”, а впоследствие - за по-високо отличие. В Донесение №5658 от 28 юли 1913 г. до Командващия 4-а армия генерал Стилиян Ковачев, началникът на 6-та Бдинска дивизия генерал-майор Православ Тенев пише: ”Знамето на 15-й пех. Ломски полк за войната с Турция съм представил за награда с „Орден за заслуга на военна лента”. Ходатайствувам тази награда да се замени с „Орден за храброст IV степен”. Наградите на знамената на 3, 35 и 36 пех. полкове, моля да останат същите за каквито съм ги представил. Командующи 1-а Армия.”¹⁾

Допълнителното представяне на знамето на 15-ти полк за награждаване с орден за участието му в Балканските войни се потвърждава и от Донесение № 6722 от 29 юли 1913 г. на Командващия 2-ра армия генерал-лейтенант Кутинчев до Командващия 4-а армия.²⁾

През Първата световна война начело на Ломци знамето воюва при Стойково бърдо, височините Планиница, Буково, Върбовец, в Чеганската операция, при Арменохор, Лажец и вр. Острец, в епичните боеве при Червената стена.

След Солунското примирие от 29 септември 1918 г. всички наши войскове части, намиращи се на запад от Скопския меридиан, остават в заложничество. Сред тях е и 15-ти пехотен Ломски полк.

През всички войни за национално освобождение и обединение, във всички битки бойното знаме е начело на полка. То олицетворява държавността и Отечеството като единение на народ и войска. Знамето е символ на най-висшите воински добродетели и на светостта на клетвата за вярност към Отечеството. Развято в съдбоносни мигове, то призовава за решително усилие за победа. Полковото знаме е Светиня, защитавана до последна капка кръв. Поело от кръвта на хилядите герои, дали живота си

в защита на Отечеството, бойното знаме е символ на бойната слава на полка и на честта на българското оръжие.

В навечерието на Първата световна война

За да защити честта на Ломци командирът на полка полковник Шишков организира „спасяване на знамето, тая военна светиня, емблема за чест и слава, която всеки път и при най-големите боеве и тежки изпитания ни е давала напътствия за честно изпълнение на нашия дълг” (Иванов, 1998).

През нощта на 3 срещу 4 октомври 1918 г. полкът е на лагер близо до гара Жостов, западно от Скопие. Полковник Шишков и помощник-командирът подполковник Младенов влизат в палатката, където е знамето, свалят плата и приборите му и ги поставят в картечно съндъче. Увиват около дръжката мушама и поставят отново калъфа, а на мястото на лъвчето китка цветя. Заравят сандъчето в нива с единично дърво и правят скица на мястото, като планът им е да го приберат, веднага когато това е възможно. На 4 октомври сутринта полкът е построен за изгаряне на знамето. Това демонстративно действие успява да заблуди французите, макар да причинява огромна болка на Ломци. Същия ден полкът се сдава на французите, и след претърсване е оставен на пленнически лагер под охрана в южните части на Скопие. На 5 октомври полковник Шишков издейства открит лист на двама офицери, които да се върнат на гара Жостов, под предлог да приберат колите с хляб, останали там. Изпълнението на тази задача командирът поверява на капитан П. Капитанов и поручик Ст. Митев, които по скицата намират знамето и го донасят. През следващите месеци полковник Шишков и подполковник Младенов крият плата на знамето под ризите си, увито около телата им. От топлината боите излизат на ризите им, затова скриват плата във възглавница, която денонощно пазят. Лъвчето и гривната са укрита от капитан Капитанов и фелдфебел Д. Иванов.

Присъствието на знамето в пленническият лагер е изключително опасно. Рискът то да бъде открито става все по-голям с течение на времето. За да бъде спасено, знамето трябва да бъде изпратено в България. Това

става възможно с идването на полковник Йосиф Петров, свързка при Френското главно командване в Солун. На 6 февруари 1919 г. той посещава пленническия лагер „Гросети” в Гърция. Полковник Шишков му предава знамето и рапорт до Военното министерство и го моли с условна тайна дума да потвърди успешното му предаване в България. Спасяването на знамето допълнително се усложнява от преместването на френската Главна квартира от Солун в Цариград и необходимостта полковник Петров да придружи в пътуването генерал Франше д’ Епре по море. Под предлог, че страда от морска болест, полковник Петров иска разрешение да пътува до Цариград с влак. На гарата в Гюмюрджина той се среща с началник-щаба на 10-та дивизия полковник Вълков. В една опушена стаичка става предаването на знамето. Двамата офицери, развълнувани, отдават чест пред скъпоценния пакет, почти под погледите на съглашенските войници и офицери. Полковник Петров продължава пътуването си за Цариград, а полковник Вълков предава знамето на Ломския полк във Военното министерство в София (Панкова-Ганчева, 2003; Мусаков, 1939).

Историята на спасяването на знамето на Ломския полк е широко известна, но е малко известен фактът, че част от плата на знамето е съхранена от капитан Капитанов. Преди да предаде знамето на командира на полка, по свое решение, той откъсва парче от плата и го носи в себе си докато е в плен (Иванов, 1998).⁹ Поради заболяване капитан Капитанов е освободен и при завръщането си в Белградчик предава на ковчезника на допълнящата дружина с разписка приборите на знамето и „едно парче от плата на знамето”(Иванов, 1998).

Имената на спасителите на знамето на 15-ти пехотен Ломски полк са: полковник Васил Кирков Шишков, от гр. Плевен, подполковник Христо Младенов Младенов, от гр. Лом, капитан Петко Маринов Капитанов, от гр. София, поручик Страхил Митов, от гр. Лом и фелдфебел Доно Иванов Велков, от гр. Белградчик.

Нито едно от знамената на оставените в заложничество полкове не попада във вражи ръце. Всички те, след много опасности и препятствия, са върнати в родината. Офицерите и войниците, спасили бойните светини, показват изключителна смелост и доблест. Статутът на Военния орден „За храброст“ е за спасяване на знамената в бой, затова със Заповед № 67 от 30 март 1922 г. на Министъра на Войната се учредява Възпоменателна гривна за спасените знамена с изписани на нея имената на спасителите. За офицерите и войниците, спасили знамена през Първата световна война, се учредява специален „Знак за спасяване на знаме“. В Доклад №44 от 24 април 1925 г. до Н. В. Царя Министърът на войната моли да бъдат наградени: (а) Наши знамена, които са спасени не в боя през 1918г. – с „Възпоменателната гривна“; (б) Спасители на наше знаме, войнски чинове – със „Знак за спасяване на знаме“, които са спасили знаме не в боя и заслужили на Армията и Отечеството”.³⁾

В приложения списък е и знамето на 15-ти Ломски полк, както и имената на неговите спасители.⁴⁾

Заповедта по Военното ведомство за удостояване на спасените знамена и спасителите им с награди № 67 от 27 април 1925 г. носи подписа на Министъра на войната генерал-лейтенант Вълков,⁵⁾ който през февруари 1919 г. (тогава полковник, началник-щаб на 10-та дивизия) предава спасеното знаме на Ломския полк в София.

Името на генерал-лейтенант Вълков е свързано с още едно събитие от историята на бойното знаме на 15-ти пехотен Ломски полк - тържествената церемония по награждаването на знамето с Възпоменателна гривна:

[Н]а 30 октомври 1926 г. – бойния празник на 15-и пехотен Ломски полк в гр. Враца в присъствието на Военния министър – генерал Вълков, като пратеник на Негово Величество Царя, на генерал Лазаров, като представител на армията, на Врачанския

митрополит Константин и в присъствието на спасителя на знамето Полковник Шишков Васил и пред целия Врачански гарнизон, на площада при градския паметник, при многоброен народ с военни почести се закова на знамето „Възпоменателната гривна”, като всеки един от нас заби по едно гвоздейче върху гривната. На тая гривна са изписани имената на спасителите на знамето. В същия ден бяха наградени и самите спасители при най-голяма тържественост.⁶⁾

Боен празник в гр. Враца

По силата на Ньойския договор след завръщането на полка от заложничество и демобилизирането му, от 17 декември 1920 г. той е разформиран. След подписването на Солунската спогодба (31 юли 1938 г.) са премахнати ограничителните военни клаузи на Ньойския договор. 15-ти Ломски полк е формиран отново от 2-ра дружина на 3-ти Бдински полк със Заповед № 99 от 15 август 1938 г.

За да се „запазят за вечни времена старите знамена”, някои от които повредени и разкъсани в боевете (някои знамена са участвали в пет войни), през 1937 г. са поръчани 90 нови знамена за войсковите части, които да ги заменят. За символична връзка между знамената и вяроност към дадената клетва за служба към родината на 14 април 1937г. е изрязано парче от бойното знаме на 15-ти полк и е пришито на новото знаме образец 1937 г.(Панкова-Ганчева, 2003). До януари 1944г. обаче то не е връчено.⁷⁾

Знамето заедно с полка през 1941-1942г. и 1944 г. е в Битоля, Крушевац и Бяла паланка. То воюва начело на Ломци в първия етап на заключителния период на Втората световна война в Стражевац, Бяла вода и Куршумли.

За участието си във войните за национално обединение бойното знаме на 15-ти Ломски полк е наградено с Възпоменателен медал за войната 1912-1913 г. на зелена лента със Свидетелство № 65 от 1 юни 1937 г. и Възпоменателен медал за войната 1915-1918 г. на червена лента със Свидетелство №78 от същата дата.⁸⁾ Церемонията по награждаването се е състояла през септември 1937 г. в гр. Мездра.

След устремното настъпление на Ломския полк в началото на Първата световна война знамето му е предложено за награда. За това пише генерал о.з. Асен Николов (1926), бивш командир на 1 бригада от 6-та Бдинска дивизия:

„През януари 1916г. от Щаба на действащата армия поискаха, началникът на 6-та дивизия да представи от шестте пехотни полка един, който има най-големи бойни заслуги за награждаване знамето му с орден. След основателно изучаване представи се знамето на 15-ти пехотен Ломски полк.”

Предложение за отличие на полка (знамето) е направено и след храбрата самоотвержена защита на Битолската равнина от Ломци през

есента на 1916 г. За това свидетелстват думите на полковник о. з. В. Шишков (1928) , бивш командир на 15-ти Ломски полк:

[Т]акива свирепи атаки Ломският полк отби и в последващите дни от 7 до 14 октомври и окончателно даде на противника да се увери, че през железната стена, образувана от храбрите войници на Ломския полк, той не може да премине. И, когато по заповед от Главнокомандувачия се искаше да се представи за награждаване с особен знак по един от най-храбрите полкове на дивизиите, такъв от 6-та дивизия биде представен 15-ти Ломски полк.”

Особено интересен документ е Наградния лист на знамето от м. юли 1920 г.⁹⁾, в който са изложени мотивите за удостояване с Военния орден „За храброст” за участието му в Първата световна война: (правописът е частично запазен)

Лист
за награждаване с знак на военния орден за храброст Знамето на 15-ти Ломски полк също и 1,2 и 3-а дружини от същия полк.

<p style="text-align: center;">Удостоение на подполковник</p> <p>1915 г. На 19 Октомври полкът получава възможност да преброява противника, който в отстъпния към гр. Воловица, на два километра от 2-а и 4-а дружини създава батерей да настъпи по посока планината Подявица и язва 1 и 3-а дружини и италианска батерей да настъпи към В. В. 462, 521 и 760. Препоръчването да бъде енергично да да го деблокира и унищожи. В този ден, противно на са смърт на бойците в 620 /Буково/ 400-405 рибно отряда казват части. В 2 1/2 часа, след артилерийска подготовка полкът в боева редь настъпва смело и енергично на в. 620 /Буково/. Дружините на смъртване уведени от своите резултати, виждат да спрат на подножието на В. Буково, съгласно зад. на Началника на дивизиите, достигат 100-150 мр. от неприятелски окол. тогава да ги казват от околите с полк-проваляват всички разряди са околите пушки и бомбови отряда примащават в контръ атака. Ломци отбиват тази атака и ги</p>	<p style="text-align: center;">Мотиви</p> <p>15-ти Ломски полк и 1, 2 и 3-а дружини от същия полк</p> <p>За храброст</p> <p>1915 г. На 19 Октомври полкът получава възможност да преброява противника, който в отстъпния към гр. Воловица, на два километра от 2-а и 4-а дружини създава батерей да настъпи по посока планината Подявица и язва 1 и 3-а дружини и италианска батерей да настъпи към В. В. 462, 521 и 760. Препоръчването да бъде енергично да да го деблокира и унищожи. В този ден, противно на са смърт на бойците в 620 /Буково/ 400-405 рибно отряда казват части. В 2 1/2 часа, след артилерийска подготовка полкът в боева редь настъпва смело и енергично на в. 620 /Буково/. Дружините на смъртване уведени от своите резултати, виждат да спрат на подножието на В. Буково, съгласно зад. на Началника на дивизиите, достигат 100-150 мр. от неприятелски окол. тогава да ги казват от околите с полк-проваляват всички разряди са околите пушки и бомбови отряда примащават в контръ атака. Ломци отбиват тази атака и ги</p>
--	---

Награден лист (фрагмент)

Лист

За награждаване със знак на военния орден За храброст Знамето на 15-ти пех. Ломски полк също и 1,2 и 3-а дружини от същия полк

Изложение на подвизите

1915 г.

На 19 октомврий полка получава заповед да преследва противника, който е отстъпил към гр. Болевац, в две колони: средна 2-ра и 4-та дружини с пол. Батарея да настъпи по шосето Планиница-Болевац, и лява 1-ва и 3-та дружини и планинска батарея да настъпи към В.В.462, 521 и 760. Преследването да бъде енергично за да го деморализира и унищожи. В този ден противника се спира на позицията В.620 (Буково) 420-405 гдето среща нашите части в 2 1/2ч. сл. пл. След артилерийска подготовка полка в боен ред настъпва смело и енергично на в.620 (Буково). Дружините на смръкване увлечени от своите резултати, вместо да спрат на подножието на В. Буково, съгласно зап. на Началника на дивизията, достигат 100-150 кр. от неприятелски окоп готови да ги изринят от окопите с нож- внезапно биват посрещнати със силен пушечен и бомбов огън като преминават в контр атака. Ломци отбиват тази атака и ги повръщат в окопите. През нощта неприятеля минава още няколко пъти в контр атака но бива отблъснат с големи загуби. На 22 Октомврий сутринта Ломци се хвърлят в окопите на атака и прогонват противника, с това стават господари на в. Буково на която противника разчитал да задържи нашето настъпление най-малко 6 дена. Убити през тоя ден: Офицери 2, подофицери 4, войници 29; ранени подофицери 10, редници 129. Бързото падане на тази позиция деморализира сърбите, отслаби тяхното упорство и частите им се разбягаха. За този бой Командира на бригадата изказа своята благодарност на всички чиновове.

1916 г.

На 23 и 26 Август атаката на Чеган.

На 23.VIII. 1/15 дружина дадена в разпореждане на Командира на 12 полк получава участък между 12 и 52 полкове. В 7ч. пр. пл. получава

заповед съвместно с другите полкове да настъпи и прогони противника по посока с. Чеган. Под силен пушечен, картечен и артилерийски огън дружината настъпва за дадения обект. Когато стига до полите на височината дружинния Командир спира ротите за да се ориентира, като заповядва да се окопаят и държат здраво. Оказва се, че 52 и 12 полкове останали на местата си. В 9 1/2ч. сл. пл. получава писмена заповед от Командира на 12 полк, в 1ч. пр. пл. на 24 да атакува противника и заеме позицията му на висотите, в помощ му се дават 5 и 8 ротите от 12 полк. 12 и 52 полкове също ще атакуват. В 2ч. пр. пл. дружината почна атаката в две колони дясна и лява подложени на убийствен пушечен, картечен и бомбен огън, осветлени с ракети. Въпреки този ад от огън дружината към 4ч. пр. пл. атакува сърбите, отхвърли ги от окопите на висотите и плени едно оръдие, обаче неподкрепени от съседните части и разредени доста много от претърпените загуби, ротите остават малко време господари на тези висоти. Противника като схваща малобройността на тези герои минава в повратен удар като същевременно обхваща фланговете. Така притиснати и заобиколени ротите отстъпват на старите си позиции. В тази неравна по сили гигантска атака дружината има загуби: убити офицери 2, подофицери и войници 16, ранени: офицери 3, подофицери и войници 124, без вест: офицери 1, подофицери и войници 194, или всичко 6 офицери, 334 войници.

На 25. VIII. 3/15 дружина влиза в подчинение на Командира на 51 полк, като и се дава участък между 51 и 30 полкове. Съгласно оперативната заповед №7 по 51 полк на 26 Август на дружината се дава обект- дългия горист гребен на Чеган, който трябвало да го завладее. Сутринта дружината под убийствен артилерийски, пушечен и картечен огън, настъпва с цел да достигне обекта, неизминала 800-1000 крачки дружината бива принудена да спре по силата на убийствения огън. На това място към 10ч. пр. пл. противника минава в контр атака, атаката му бива осуетена от точния огън на Ломци. Към 4ч. сл. пл. огъня на противника стига до

максимум по нашите храбрци залегнали на открито, които въпреки многото жертви стоически се задържат на позицията си. Към 3 1/2ч. сл. пл. Командира на дружината получава заповед № 47 с която му се заповядва през нощта дружината му е длъжна да заеме дадения и обект, но за времето да се съобразява с 52 полк. Към 1 1/2ч. пр. пл. на 27 Август 52 полк се завързва силна пушечна, картечна стрелба което го е навело на мисълта, че атаката 52 полк започнал, затова по телефона докладва на Командира на 51 полк последния му заповядва да тръгне веднага. Ротите в пълен ред тръгват напред-заемат първите няколко реда окопи и под силен неприятелски пушечен и бомбен огън се натъкват на телените мрежи от последния окоп на неприятеля. Тук се почва борба с нож за завладяването на окопа. Неподдържани от ляво и дясно от 51 и 30 полкове ротите от дружината биват заобиколени от всички страни и само с ножа си успели малка част да си пробие път и да отстъпят. В тази атака всички офицери от дружината биват убити и ранени, само двама Подпоручици успели живи да излезнат от тази неравна борба. Загуби убити офицери 1, подофицери 6, редници 24; ранени офицери 4, подофицери 12, редници 122; без вест: офицери 4, подофицери 6, редници 81; или всичко офицери 9, подофицери 24, редници 227.

Боевете при с. Арменохор от 15 Септемврий до 3 Октомврий 1916 г.

Противника (Французите) след като можа да постави срещу полка 4-5 пъти по-големи части и артилерия от 15 Септемврий почна своята офанзива - като всекидневно произвеждаше по няколко атаки предварително подготвени с могъществен огън от разнокалибрени оръдия, всички тези атаки биваха отбивани от полка с големи за противника загуби. Ломци гордо отстояха на позициите си. За тези 15 дневни непрекъснати денонощни атаки на които те отстояха и не дадоха на противника да пробие фронта се удостоиха с поздравителни и

високопохвални телеграми от Главноконандующия Действующата Армия и Командующия 11 Армия, както и многократни лични поздравии от бригадниия си Командир за героическото им държане в отбраната на позицията и спасяване положението.

Боевете при с. Лажец и в. Острец от 4.X. до 14.X. вкл. 1916 г.

В тези 10 дни, ежедневно противника (французи и руси) е предприемано 2-3 атаки, след силно предварителна артилерийска подготовка, но винаги е бил кръвно отбиван, като е оставал безброй убити пред нашите окопи. В атаката на 14 Октомврий той е изсипал около 50 000 снаряда по нашите позиции, като всичко е сринал и разрушил, стигнал на 40-50 крачки до нашите телени мрежи гдето Ломци проникнати от дълга към отечеството си го прогонват с хиляди убити и ранени оставени пред нашите телени мрежи. За това героическо отстояване полка се удостоил с поздравителна телеграма от Началника на дивизията, като в името на Н.В.Царя награди най-храбрите между всички герои с кръста За храброст IV ст. Загуби в тези боеве: убити: офицери 1, подофицери 6, редници 40; ранени: офицери 1, подофицери 17, редници 137; без вест войници 21.

1917 г.

Боевете на Червената стена от 11 до 31 март 1917г.

Пролетната офанзива на Сарай се изрази в ежедневните атаки в продължение на 20 дена върху Червената стена, почнати от 11 Март с цел да пробие фронта там. При всичкия ежедневен напор непрекъснатите 3-4 атаки в ден и с превъзходно число на части и артилерия, при всички ужасни разрушения на нашите позиции – Ломци и тук стоически и геройски устояха на техните бесни атаки и не напуснаха Червената стена, при всичко, че цели взводове и отделения биваха затрупвани или разкъсвани на парчета. На 26 Март когато се хвърли последния резерв от

една рота водена от Командира на полка за да произведе повратен удар и запази Червената стена заедно с това честта на полка и армията, в този удар бе разкъсан от граната доблестния герой полковник Ст. Илиев, но честта на полка беше запазена. В боевете при Червената стена полка даде загуби: Убити: офицери 9, подофицери и редници 387; ранени: офицери 10, подофицери и редници 485; без вест: офицери 2, подофицери и редници 165.

Командир на 15 п. Ломски полк:
(не се чете)

Какви ордени притежава

Сребърен медал за войната 1885 г.

За коя степен от знака на В.О.Хр. го удостоява командира на частта

Знамето – с I-ва степен от знака за В.О.Хр.; 3-а дружина с позлатена търба овита с лентата за храброст с датите 26.VIII.916г., 15-30.IX. 916, 14. X.916, 11-30.III.917 г.; 2 и 1-а дружини с посребрени търби овити с лентата за храброст с датите 19. X.915 г., 23.VIII.916, 25-26.III.917 за 1-а и с 19.X.915 г., 15-30.IX. 916, 14.X.916, 25-26.III.917 г. за 2-а дружина

Мнения

Командира на бригадата – Ходатайствувам знамето на полка да бъде наградено с Ордена За храброст III степен II клас.

К-р 1/6 пех. Бригада Полков. Кисъов

Началника на дивизията – Знамето да се награди със знака на В.О. За Храброст I степен

Бивш н-к на 6-а пех. дивизия Зап. Генерал-лейтенант Попов

Решение на орденната комисия

В документа няма отразено решение на орденната комисия, и отличията, присъдени на знамето на 15-ти пехотен полк са указаните в

Служебната му книга. Освен споменатите отличия в описанието на знамето е указано още, че има: „На горния край на знамето два сърмени темляка и една лента с ордена „За храброст”, войнишки, IV ст. и медал „За заслуга” от царуването на Фердинанд I.”⁶⁾

Предложенията, отразени в Наградния лист, както и многото други предложения за удостояване на знамето на 15-ти Ломски полк с високи отличия, са израз на признание за проявени в най-висша степен смелост, героизъм и жертвоготовност от целия личен състав на полка. Те определят мястото на 15-ти пехотен Ломски полк във военната ни история като един от най-храбрите полкове в Българската армия.

Бойното знаме на полка, ноември 1944 г.

БЕЛЕЖКИ

1. ДВИА, ф.50,оп.2, а.е.17, л.79.
2. ДВИА, ф.50,оп.2, а.е.17, л.99.
3. ДВИА, ф.1,оп.5, а.е.520, л.299.

4. ДВИА, ф.1,оп.5, а.е.520, л.301.
5. ДВИА, ф.1,оп.5, а.е.520, л.298.
6. НВИМ, Службена книга на военното знаме № 42.
7. <http://www.militarymuseum.bg>
8. НВИМ, справка.
9. ДВИА,ф.1,оп.5, а.е.494, л.621 л. и гр.

ЛИТЕРАТУРА

- Димитров, П.(1907). *Материали за историята на 15-й п. Ломски полк 1889-1907г.* Видин:15-и пехотен Ломски полк.
- Иванов, И.(1998). *Български бойни знамена и флагове.*София: Министерство на отбраната.
- Мусаков, И.(1939). *Полувековният път на 15-ти пехотен Ломски полк.* София: Военноиздателски фонд.
- Николов, А (1926). Бойни спомени от службата ми в 3. п. Бдински полк през 1885 г. и 1 .бригада от 6. п. Бдинска дивизия (3. и 15. п. полкове) през 1917/18 г. *Народна отбрана*, бр.1302, 29 октомври.
- Цанкова-Ганчева, Д.(2003). Спасени български бойни знамена през Първата светона война, съхранявани в НВИМ. *Известия НВИМ*, 15, 53-77.
- Шишков, В. (1928). 15. пехотен Полски полк на Битолския фронт през октомври 1916 г. *Народна отбрана*, бр.1409, 1 ноември.

✉ Ms. Emilia Kozhuharova
Liuleburgas Str., 1/G/8/91,
9002 Varna, BULGARIA
E-Mail: emikozhuharova@gmail.com

© 2016 Venets: Author

